

СКЛАДОВІ ЕКОЛОГІЧНОСТІ НА АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Селегей І.В.

Науковий консультант: к.е.н. доц. Хворост Т.В.

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

Автотранспортний комплекс є одним з основних джерел забруднення навколишнього середовища. Рівень забрудненості повітря оксидами азоту і вуглецю, вуглеводнями та іншими шкідливими речовинами у більшості великих міст, за даними Гідрометслужби останніми роками значно перевищують гранично допустимі концентрації. На частку автотранспорту припадає близько третини від загального обсягу викидів шкідливих речовин в атмосферу, а у великих містах ця величина досягає 85–90%, що створює значні проблеми для здоров'я населення та стану довкілля загалом. На рівні окремих автотранспортних підприємств суттєвий вплив на рівень екологічної безпеки транспортних засобів має якість та своєчасність робіт з їх технічного обслуговування і ремонту, оскільки технічні несправності окремих систем автомобілів можуть призводити до значного збільшення витрати палива та викидів.

На основі оцінки впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище визначаються норми допустимих викидів шкідливих речовин в атмосферу, які повинні забезпечувати допустимі концентрації в межах встановленої санітарно-захисної зони і не перевищувати гранично допустимі концентрації для кожної шкідливої речовини. На основі групових критеріїв витрат енергоресурсів $K_{ВЕ}$, викидів шкідливих речовин $K_{ВШ}$ та утворення відходів $K_{ВВ}$ сформовано інтегральний критерій екологічної безпеки автотранспортного підприємства, що має вигляд:

$$K_{ЕБ} = \alpha_1 \cdot K_{ЕБ} + \alpha_2 K_{ВШ} + \alpha_3 K_{ВВ}, \quad (1)$$

де $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ – вагові коефіцієнти складових показників екологічної безпеки АТП ($\sum = 1 \alpha_i$).

Значення вагових коефіцієнтів групових та інтегрального критеріїв екологічної безпеки визначались методом експертних оцінок з урахуванням досліджень та оцінок інших авторів, технічних характеристик транспортних засобів та технологічного процесу підприємства. За величиною, зворотною до інтегрального критерію, сформовано одновимірну цільову функцію для оцінювання рівня екологічної безпеки:

$$R_{ЕБ} = \frac{1}{K_{ЕБ}} \Rightarrow 1 \quad (2)$$

Таблиця 1. Ступені рівня екологічної безпеки автотранспортних підприємств

Ступені рівня екологічної безпеки	Значення R_{EB}
Цілком безпечний	(1,00–0,80)
Безпечний	(0,80–0,63)
Середньо безпечний	(0,63–0,37)
Небезпечний	(0,37–0,2)
Особливо небезпечний	(0,2–0,00)

Основними напрямками підвищення екологічної, санітарної безпеки на підприємствах автосервісу є: 1) розроблення і впровадження екологічно безпечних, безвідходних та ресурсозберігаючих технологій технічного огляду і ремонту автомобілів; 2) використання технологій технічного огляду і ремонту на об'єктах автосервісу, адекватних рівню екологічної безпеки автотранспортних засобів; 3) введення управління охороною навколишнього середовища; 4) розробка заходів по скороченню виробничих викидів, скидів і відходів; 5) використання екологічно чистих матеріалів і технологій; 6) збір та утилізація власних виробничих відходів і надання аналогічних послуг експлуатаційними підприємствами; 7) розроблення та впровадження системи економічного стимулювання дій персоналу щодо підвищення екологічної безпеки об'єктів автосервісу і т.п.

При проектуванні виробничих ділянок СТО передбачають місця збору і накопичення відходів, що відповідають установленим правилам зберігання відходів. Виробничі відходи зберігають в спеціально відведених на території СТО місцях в кількостях, погоджених з місцевими органами виконавчої влади. По мірі накопичення відходи утилізуються або вивозяться у спеціально встановлені місця. Норми допустимих граничних кількостей накопичення промислових відходів і умови їх зберігання на території підприємства повинні виключити захаращення території та забруднення ґрунту, поверхневих і ґрунтових вод шкідливими речовинами.

Екологічна політика в сфері діяльності ремонтно-обслуговуючих підприємств в Україні формується на засадах таких документів: ДТСУ ISO -M001-97 («Системи управління довкіллям. Склад та опис елементів і настанови щодо їх застосування»), ДТСУ ISO-14004-97 («Системи управління довкіллям. Загальні настанови щодо принципів управління, систем та засобів забезпечення»), ДТСУ ISO-14010-97 («Настанови щодо здійснення екологічного аудиту. Загальні принципи»), ДТСУ ISO-14011-97 («Настанови щодо здійснення екологічного аудиту. Процедури, аудиту. Аудит систем управління довкіллям»), а також ДТСУ ISO-14012-97 («Настанови щодо здійснення екологічного аудиту. Кваліфікаційні вимоги до аудиторів з екології»). Вони набрали чинності в Україні як добровільні національні стандарти в галузі систем управління навколишнім середовищем.

Список літератури

1. Лазор О.Я. Екологічна експертиза: теорія, методологія, практика: Монографія / За науковою редакцією М.Д. Лесечка. – Львів: Ліга-Прес, 2002. – 364 с